

Ö. R- Glattbrugg

Soru: Türkiye’de evlendim ve eşimden iki kızım var. Türk kimliklerimizi koruyarak İsviçre vatandaşı olduktan yıllar sonra burada mahkeme kararı ile anlaşarak boşandım. Kızlarım okulda, akraba ve bizi tanımayan yeni çevre edindiklerinde annelerin soy isim farklılığından dışlanmamaları için eski eşimin soy isminin kalmasını istiyorum. Bu konuda ne yapmam gerek?

Sizin çifte uyruklu olmanız, kaide olarak basit bir sorunun çok önemle dikkat etmeniz gereken hususlar var.

İsviçre Medeni Kanununun (ZGB/CC) 119. Maddesine göre ismini evlilik nedeniyle değiştiren bir eş, boşanma kararın kesinleşmesinden bir yıl içinde nüfus memuruna isim değiştirme müracaatı etmedikçe evlilikten kalan ismini korur. Bu İsviçre Medeni kanununa göre boşanan eşin münferit ve şahsi seçim hakkıdır ve gerekçe ibraz etmeden talep edebilir. Buna karşın Türk Medeni Kanununun (TMK) Mad. 173’e göre boşanma halinde kadın evlenmeden önceki soyadını adeta otomatik olarak yeniden alır. Kadının, boşandığı kocasının soyadını kullanmakta menfaati bulunduğu ve bunun kocaya bir zarar vermeyeceği ispatlanırsa, istemi üzerine hâkim, kocasının soyadını taşımasına izin verir. Cumhuriyet tarihinde her ne kadar İsviçre Medeni Kanunu 1926 senesinde örnek alınmış olsa, İsviçre’de evlilikte isminizi kullanmak için bir sene içinde değiştirme hakkınızı kullanmayacaksınız. Türkiye’nin hukukuna göre evlilik soyadını kayıp etmemek için hâkime izin için müracaat ederek kocanızın isminin kullanılmasından menfaat kanıtlamanız gerekiyor.

Sizin iki ülke vatandaşı olduğunuzdan kaynaklanan çok özel bir hukuki sorun ise sizin için hangi ülke kanunu geçerlidir sorusuna cevap bulmaktır. Buna Türkiye’de Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu’nu (MÖHUK) cevap verir. MÖHUK’un 4. Maddesine göre birden fazla devlet vatandaşlığına sahip olanlar hakkında, bunların aynı zamanda Türk vatandaşı olmaları hâlinde daima Türk hukuku geçerli olur. İsviçre’nin Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu (IPRG/LDIP) Mad. 23 göre birden fazla devlet vatandaşlığına sahip olup, daha sıkı ilişki hâlinde buldukları devlet hukuku uygulanır, yani efektif vatandaşlık hukuku. Aynı zamanda İsviçre vatandaşı olan ve İsviçre’de yaşamını sürdüren kişilerin efektif vatandaşlığı İsviçre yargısı tarafından İsviçre hukukuna öncülük tanımıştır. Her iki ülke kendi hukukun uygulamasına adet inat etmesi, sizin soyadınız iki ülkede ayrı ve değişik olma tehlikesini içermekte. Ne İsviçre’de nede Türkiye’de herhangi bir talepte bulunmazsanız İsviçre kimliğinizde kocanızı ismi, Türk nüfus kayıtlarında bekâr veya dul isminiz kanunen kayıtlara girer.

Bu vahim durumun çözümü ise, Türkiye’de İsviçre’deki boşanma kararın kesinleştiği günden sonra bir mahkemeye dava açılmasıdır. İsviçre’deki mahkeme kararı Türkiye’de tanıtılmadıkça veya tenfiz kararı alınmadıkça, Türk nüfusu tarafından kabul edilmiyor. Bu açılacak tanıtma veya tenfiz davasını vesile ederek kocanızın soyadının kullanma talebinde bulunabilirsiniz ve menfaat olarak çocukların sosyal çevresinde dışlanılmasının önlenmesi ve iki ülkede ayrı soy isminin kullanılmamasını öne sürmeniz mümkün olabilir.

Her halükarda detaylı olarak güvendiğiniz herhangi bir Türk veya İsviçreli avukata başvurmanızı tavsiye ederim.